

Valfrihetssystem enligt LOV för ledsagning enligt socialtjänstlagen och ledsagarservice enligt LSS

I beslut om budget för 2019 har kommunstyrelsen i uppdrag att förbereda införande av LOV inom ledsagning. I direktiv från kommunstyrelsen 2019-05-08, § 321, har stadsledningskontoret i uppdrag att utreda förutsättningarna för genomförande och att ta fram ett förslag till förfrågningsunderlag.

Direktivet anger vidare att erfarenheter från införandet av valfrihetssystemet för hemtjänst och daglig verksamhet ska tas tillvara och att förslag till förfrågningsunderlag ska koncentreras till de krav som bör skilja sig i förhållande till förfrågningsunderlaget för hemtjänst. När förslag till förfrågningsunderlag tagits fram skickas förslaget, utan föregående politisk hantering, på remiss till:

- Stadsdelsnämnderna, i rollerna som beställare och som utförare av egen regi.
- Brukarråd; Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor,
- Branschorganisationer; Vårdföretagarna, FAMNA, Svenska Vård.
- Då nämnden för intraservice och nämnden för konsument- och medborgarservice kommer att påverkas i förberedelsearbetet och i genomförandet skickas remissen även till de nämnderna.

Svar på remiss ska inkomma till stadsledningskontoret senast 2020-02-26

Särskilda frågeställningar som ska besvaras/kommenteras:

Ledsagning enligt SoL, ledsagarservice enligt LSS och hemtjänst i ett gemensamt valfrihetssystem

- Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS läggs in i förfrågningsunderlaget för hemtjänst som därmed revideras med tillägg av dessa insatser.
- Utföraren kan välja att ansöka om att ingå i valfrihetssystemet för hemtjänst eller ledsagning enligt SoL eller ledsagarservice enligt LSS, alternativt samtliga eller två av dem.
- Införande av LOV 1 december 2020 (utifrån beslut i direktiv att valfrihetssystemet införs kvartal 4 2020)

Bra att ledsagning läggs in i förfrågningsunderlaget för hemtjänst och att utföraren kan ansöka om att ha samtliga eller två av dessa insatser.

Gräns för valfrihetssystemet

- Geografisk indelning och avgränsning föreslås följa samma områdesindelning som valfrihetssystemet för hemtjänst.

Bra att använda sig av samma avgränsning, med viss reservation för att dessa insatser är små till antalet inom vissa målgrupper. Eftersom ledsagning och ledsagarservice utgör en så pass liten del av

den kommunala interna utförarverksamheten genomförs lämpligen någon form av en centralisering. I detta bör hänsyn tas till de nya nämndorganisationernas framtida indelning.

Delegerad/ordinerad hälso- och sjukvårdsåtgärd

- De krav som ställs i förfrågningsunderlag för hemtjänst avseende delegerad/ordinerad hälso- och sjukvårdsåtgärd ska inte ställas på utförare, verksamhetsansvarig och medarbetare i förfrågningsunderlaget avseende ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS.

Personer med läkemedelsövertag riskerar att inte kunna ta del av ledsagning, alternativt att de får hjälp från två olika utförare, om krav avseende delegerad/ordinerad hälso- och sjukvårdsåtgärd inte ställs på utförare. Två olika utförare innebär fler kontaktytor och kan leda till svårighet att samordna insatser effektivt.

Kapacitetstak

- Kapacitetstak för ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS ska anges i antal personer och följa tillstånd från IVO.
- Volymen i antal personer som ställs till förfogande för Göteborg Stad ska anges.

För kommunal utförare kan det vara svårt att ange kapacitetstak för dessa insatstyper och frågan om det bör finnas kvarstår. Är ej beroende av begränsningar vad gäller lokalutrymmen eller särskild kompetens.

Uppstart av nytt uppdrag

- Uppstartstid för nya biståndsbeslut om ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS är maximalt 14 dagar
- För enskilda med befintligt biståndsbeslut om hemtjänst är utförarens uppstartstid samma som hemtjänsten 24 timmar om det är en tillfällig ledsagning

Uppstartstiden för nya biståndsbeslut bedöms rimlig. Däremot bedöms uppstartstiden för enskilda som har befintligt biståndsbeslut om hemtjänst vara för kort för att hinna förbereda utförandet av insatsen.

Ersättningsmodell

- Ersättning ges för utförd tid, med 374 kronor per timme i 2019 års prisnivå. För privata utförare är ersättningen (inklusive momskompensation) 398 kr per timme. Ersättning betalas upp till den tid som är beställd av handläggare i det aktuella uppdraget. Avbokade insatser ersätts inte.
- Ersättningen ska täcka alla typer av kostnader för tjänstens utförande så som personalkostnader, kostnader för indirekt brukartid och personalrelaterad tid, resor, administration, IT-kostnader, lokaler, transporter, utrustning för tjänstens utförande, arbetstekniska hjälpmedel etc. (kopierat från hemtjänstens FFU).
- Vid aktiviteter ska den enskilde stå för sina egna kostnader. Utföraren ska stå för omkostnader för medföljande personal enligt gällande rättspraxis och Göteborgs Stads anvisningar.

Ersättningsmodellen innebär en lägre ersättning än vad som ersätts om ledsagningen utförs inom ramen för nuvarande förfrågningsunderlag för hemtjänst. Inom hemtjänst utförs ledsagning oftast av ordinarie medarbetare. Förfrågningsunderlagets krav på till exempel bemanning, utbildningsnivå, arbetskläder och det mobila arbetssättet kvarstår även när medarbetare inom hemtjänst utför insatsen ledsagning. Kostnader för omkostnader för medföljande kommer ytterligare belasta ekonomin.

De delar av ledsagningen som rör ledsagning enligt SoL för enskilda under 65 år samt ledsagarservice enligt LSS verkställs i stadsdelen idag nästan uteslutande genom timanställningar, vilket innebär att föreslagen ersättningsmodell medför en högre ersättning. De timanställda har inte heller APT och kompetensutveckling på samma sätt (som det ser ut i dagsläget). Då det i förfrågningsunderlaget står att arbetad tid utförd av timavlönade ska begränsas ser förvaltningen ett behov av samordning och centralisering i staden, antingen mellan stadens nuvarande utförareheter eller genom att vänta in de nya nämndorganisationerna.

Ersättningsmodellen bör förtydligas med att samma avbokningsregler gäller som för hemtjänst i övrigt, dvs 48 timmar.

Kompetens

- Samma krav på verksamhetsansvarigs kompetens och medarbetares kompetens ska ställs som i förfrågningsunderlaget för hemtjänst.

Det bedöms rimligt att ställa samma krav.

Övrigt

Finns det någon övrig synpunkt utanför de särskilda frågeställningarna?

Bedöms önskvärt att införandet av valfrihetssystem enligt LOV inom ledsagning sker vid tillfälle efter årsskiftet 2020/2021, då stadens nya nämndorganisationer har trätt i kraft, istället för föreslagna 1 december 2020. Idag finns stora variationer i hur stadsdelarna har valt att organisera utförandet av ledsagning för personer under 65 år samt ledsagarservice enligt LSS. En prioritering för stadsdelsförvaltningarna under verksamhetsåret 2020 bör vara att finna en gemensam linje för verkställigheten. En sådan ansvarsöverenskommelse behövs också för klargörandet av vilken ny nämndorganisation som ska planera för utförandet av insatsen från och med år 2021. Inom myndighetsutövningen behöver fokus under 2020 vara att gå igenom samtliga ledsagningsbeslut och säkerställa att de ligger i linje med riktlinjerna.

I tjänsteutlåtandets bilaga 1 avsnitt 4.3.1 Hantering av personuppgifter samt i bilaga 14 Avtal mellan personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde framgår att Göteborgs stad ska vara personuppgiftsansvarig och att den privata utföraren ska vara personuppgiftsbiträde. Förvaltningen bedömer att stadsledningskontoret ytterligare behöver utreda och klargöra frågan om personuppgiftsansvar mellan Göteborgs stad och privata utförare inom socialtjänsten med hänvisning till lagstiftning och förordningar inom området. Skrivningarna i underlaget medför att staden ska vara personuppgiftsansvarig för personuppgifterna som de privata utförarna hanterar vilket innebär att stadens berörda nämnder, i egenskap av personuppgiftsansvariga, tar ett större ansvar än vad som är nödvändigt enligt gällande lagstiftning och förordningar, som exempelvis Lag (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, Förordning (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, Dataskyddsförordningen/GDPR (EU 2016/679) och Lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Om stadsledningskontoret bedömer att bilaga 14 Avtal mellan personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde går vidare som underlag i stadens beslutsprocess i sin nuvarande utformning anser stadsdelsförvaltningen att en utredning bör göras för att klargöra de rättsliga förutsättningarna för att Göteborgs stad står som avtalspart istället för den nämnd som ses personuppgiftsansvarig inom aktuellt myndighetsområde. Enligt Dataskyddsförordningens/GDPR:s bestämmelser ses exempelvis varje stadsdelsnämnd som självständiga personuppgiftsansvariga myndigheter i förhållande till Göteborgs stads andra nämnder. Därmed kan inte Göteborgs stad stå som avtalspart i avtal som reglerar hanteringen av personuppgifter inom respektive nämnds myndighetsområde.

Stadsdelsförvaltningen bedömer att ett förtydligande behövs i bilaga 1 avsnitt 5.1.1 Allmänna bestämmelser avseende följande skrivning: "Utföraren samtycker till att personuppgifter får lagras, sparas, bearbetas och behandlas i Göteborgs stads register enligt dataskyddsförordningen."

Det förtydligande som efterfrågas är om ovanstående skrivning syftar till att använda samtycke enligt 6(1) (a) GDPR som den rättsliga grunden för behandling av de personuppgifter som den privata utföraren lämnar till nämnden eller stadsledningskontoret i samband med tilldelning och uppföljning. I det vidare beredningsarbetet bör utredas om det finns någon annan rättslig grund att hänvisa till för den personuppgiftsbehandling som avses att regleras i detta avsnitt. Om stadsledningskontoret även fortsättningsvis bedömer att det är samtycke som ska gälla som laglig grund anser stadsdelsförvaltningen att skrivningen behöver förtydligas för att säkerställa att den lever upp till de krav som ställs genom art. 7 GDPR Villkor för samtycke.